

LOGOPÉDUS

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

LOGOPÉDUS

Feladatok és tevékenységek

A beszéd az emberi érintkezés egyik legcsodálatosabb eszköze: beszéddel szólítjuk meg, becézgetjük gyermekünket, érzelmeinket a nyelv segítségével fejezzük ki, az üzleti életben nagy eredményeket, pénzügyi nyereségeket érhetünk el, „ha jól forgatjuk a szót”.

A magyar nyelv több szólása is, mint például "Édes anyanyelvünk", "Nyelvében él a nemzet", "Ahány nyelvet tudsz, annyi ember vagy" a beszéd, a nyelv fontosságát fejezi ki. A szép beszéd, a választékos kifejezés mellett nagyon fontos, hogy tisztán és érthetően ejtsük ki a szavakat.

A logopédia tulajdonképpen a gyógypedagógia egyik ága, amely a beszédhibák kiküszöbölését, javítását célozza meg, a logopédus pedig a különböző beszédhibák javításával foglalkozó szakember.

A beszédhibák nagyon sokfélék lehetnek: a raccsolás, az "r" betű problémája, a pöszeség a "s", "sz", "c", "z", stb. betűk kiejtésének, a dadogás a beszéd ritmusának a zavara. A farkas-torok olyan születési rendellenesség, amely a beszédet érthetlenné teszi. Ezekon kívül számos betegség (agyembólia, agyvérzés, agytrombózis, stb.) okozta beszédhiba gyógyításában, javításában is a logopédus segít.

Az olvasás során fellépő zavarok, mint például egyes hangok, egyes szótagok felcserélése, és/vagy kihagyása, a diszlexia néven ismertek. Ugyanilyen problémák jelentkezhetnek az írás során, ez a diszgráfia, ezeket a problémákat is a logopédus szakember kezeli.

A beszédhibák javításával már nagyon régóta foglalkoztak az emberek, így például az ókori görög filozófusról és államférfiről maradt fenn ez a történet: Démoszthenész kiváló szónok szeretett volna lenni, ebben azonban nagymértékben gátolta a dadogása. Hogy dadogását leküzdje, kavicsokat vett a szájába, majd a tengerparton le- és fel sétálva gyakorolta órák hosszat a beszédeit. Módszere sikeresnek bizonyult, nagy türelemmel és kitartással sikerült megszüntetnie ezt a beszédhibát.

A fiziológiai és az anatómiai tudományok fokozatos fejlődésével együtt fejlődött a logopédia, míg végül is a századelőn önálló tudománnyá nőtte ki magát.

A gyógypedagógia, és így a logopédia területén dolgozóknak a tevékenységük során olyan speciális ismeretekre és készségekre van szükségük, amelyekkel elősegítik a kliensek, gondozottak testi, lelki és szociális fejlődését is.

A logopédus feladatai és tevékenységei:

Fő feladata a diagnosztizált, megállapított beszédhiba gyógyítása, kijavítása, amely az alábbi tevékenységek révén valósul meg:

- ◆ konkrét vizsgálatokkal kiszűri a beszédhibát,
- ◆ a megállapított beszédhibát részletesen feltérképezi,
- ◆ megállapítja a gyógymódot, a terápiát,
- ◆ összeállítja, elkészíti a megfelelő és nagyon változatos segédanyagokat,
- ◆ személyes kapcsolatot alakít ki a pácienssel és a hozzátartozókkal,
- ◆ a konkrét logopédiai foglalkozásokon a hangképző szervek fejlesztését szolgáló gyakorlatokat bemutatja, majd a pácienssel is gyakoroltatja,
- ◆ a fejlesztendő, javítandó hangot gyakoroltatja különböző formában: önálló kiejtéssel, szótagban való kiejtéssel, szó elején, szó közepén, szó végén, stb.,
- ◆ gyerekek esetén a szülővel, felnőttek esetén a hozzátartozókkal megbeszéli az otthoni gyakorlással kapcsolatos feladatokat,
- ◆ folyamatosan figyelemmel kíséri a páciens egész beszédének fejlődését,
- ◆ halmozott beszédhibák esetén megtervezi a beszédterápia menetét: mely hang javításával kezdi, melyikkel folytatja, illetve mely hangra kerül utoljára sor, szükség esetén pedig módosítja ezt a kezelési során,
- ◆ dokumentációs anyagot vezet minden páciensének a kezeléséről,
- ◆ szükség esetén kapcsolatot tart a pácienssel foglalkozó egyéb szakemberekkel - orvos, pedagógus, pszichológus, szociális munkás, stb. - a gyógyulás elősegítése érdekében.

A tevékenységek részletes leírása

A logopédus tevékenysége, mint már láttuk sokrétű feladatokból áll, legfontosabb teendője a gyerekek beszédhibájának a kiszűrése és kijavítása.

Ez többféle módon és helyszínen történhet meg. Így a logopédus sok esetben felkeresi a körzetébe tartozó óvodákat, általános iskolákat, ahol megvizsgálja a gyerekek beszédét: a gyerekek szavakat, mondatokat ismételnék el, ezek tartalmazzák azokat a betűket, amelyek helytelen kiejtése alapján megállapítható a beszédhiba. Ezt a tevékenységet szűrési vizsgálatnak is nevezhetjük.

Sok esetben a szülők vagy a rokonok keresik meg a logopédus szakembert, mivel felfigyeltek a gyerek vagy a beteg ember beszédhibájára.

A beszédhiba megállapítása után, a logopédus minden gyerekekkel és a szülőkkel egyéni beszélgetést folytat, amelynek során felderíti az esetleges okokat: például a fogak rossz növése miatti helytelen hangképzést vagy rossz szokás miatt kialakult pöszeséget, stb. A dadogás esetén nagyon fontos feltérképezni az okokat, azt hogy érte-e valamilyen olyan trauma a gyereket, amelynek hatására elkezdett dadogni, vagy olyan valakivel került szorosabb kapcsolatba, aki szintén dadog, és ezt a mintát "másolta" le a gyerek.

A felnőttek esetében a beszéd torzulása többnyire bizonyos betegségek következményeként, utóhatásaként jelentkezik. Ilyenkor azonban a hangok kiejtésének zavara mellett nagyon fontos még azt is megállapítani, hogy a felnőtt vagy legtöbb esetben az idős korú beteg mennyire akar gyógyulni, mennyire hajlandó részt venni ebben a folyamatban. Hiszen akár gyerek, akár felnőtt vagy idősebb ember a páciens arra mindig számítani kell, hogy a beszédjavítás nagyon aprólékos, kis lépésekkel haladó munka. Nagy türelmet és kitartást igényel mind a páciens, mind pedig a logopédus részéről. Az eredmény azonban, - az, hogy valaki tisztán szépen beszél, hogy újból tud kommunikálni - csodálatos érzést jelent, kárpótol minden addigi erőfeszítésért.

A konkrét logopédiai foglalkozások kb. 30-40 percig tartanak, gyakoriságukat tekintve célszerű egy-egy személy esetében hetenként legalább két alkalommal a kezelésen részt venni.

Ezekon a foglalkozásokon a logopédus először is a hangszálakat, hangképző szerveket "bemelegítő" gyakorlatokat végeztet el a páciensével, miután ő is bemutatta azokat. Majd az aktuálisan kijavítandó hang gyakorlása következik. Ha már önállóan sikerül a páciensnek tisztán kiejtenie az adott hangot, akkor következik a szövegkörnyezetben való

gyakorlás. Eleinte szótagokban, majd szavakban és ott is változatosan: szó elején, szó közepén, szó végén, magánhangzó előtt vagy után, mássalhangzó előtt vagy után, stb. Legutoljára pedig szövegrészekben gyakorolja a páciens a hangot. Ha már teljes biztonsággal használja, akkor a páciens gyógyultnak nyilvánítja, a logopédus munkája ezzel itt befejeződik.

A logopédus minden egyes foglalkozáson, mindegyik páciense számára maga mutatja be a gyakorlatokat, majd mintaként ejti ki a javítandó hangot. A páciens nagy türelemmel és következetességgel segíti abban, hogy elérje a kívánt eredményt.

A konkrét logopédiai foglalkozásokon túlmenően nagyon fontos, hogy a szakember bevonja a beszédterápiába a páciensek hozzátartozóit. Teszi ezt azért, mert egyrészt nagyon fontos, hogy a hozzátartozók is értsék, mi és hogyan történik, másrészt pedig azért, mert a terápia hatékonyságát nagymértékben megnöveli, ha a családtagok is segítenek, elvégeztetik és ellenőrzik a házi feladatot, odafigyelnek, hogy a már kijavított hangot otthon is helyesen használja a páciens. A logopédus feladata az is, hogy ha szükséges, elmagyarázza a szülőknek, családtagoknak, mennyire fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott családi légkör, az érzelmi biztonság megteremtése.

A nehéz esetekben, amikor a beszédhiba kijavításához nem elegendők csak a logopédiai foglalkozások, a logopédus különböző szakemberekkel, például orvosokkal, pszichológusokkal konzultál, folyamatos kapcsolatot tart velük.

A logopédus munkaeszközei

A logopédusi munka nagyon fontos része a felhasznált segédanyagok előkészítése, hiszen a beszédhibák javításához nagyon sok és változatos segédanyagra van szükség. Van ami összeszedhető, például az első osztályosok könyvéből, vagy egyéb tankönyvekből, no meg természetesen vannak készen kapható módszertani anyagok is. Emellett azonban a logopédus mindig és folyamatosan gyűjti azokat a közmondásokat, szövegrészeket, ábrákat, rajzokat, képeket, amelyekkel folyamatosan bővíti, gazdagítja az eszköztárát.

A logopédus főleg papírokkal, színes rajzokkal, kivágott képekkel, színes ceruzákkal dolgozik. Munkája során felhasznál különböző állatfigurákat, bábokat és játékokat is.

A logopédusi munkának elengedhetetlen része a tükör: nagyon fontos, hogy a páciens ne csak a logopédus által nyújtott mintát, szájformálást, nyelvállást lássa, hanem

szembesüljön saját magával is, úgy hogy közben összevetheti azt a logopédusával. Nagyon sok helyen speciális íróasztal mellett folyik a foglalkozás, amelynek a tetején tükör van, ha a logopédus és a páciensek leülnek az asztalhoz, látják a tükörben önmagukat.

A munkavégzés helyszíne:

- ◆ óvodák,
- ◆ iskolák,
- ◆ orvosi rendelők,
- ◆ magánrendelők,
- ◆ nevelési tanácsadók,
- ◆ segélyszervezetek, művelődési házak irodái.

A fent megjelölt helyszíneken a logopédus számára kialakítanak egy speciálisan felszerelt irodát, ahol a foglalkozásokat megtarthatja, tehát a munkáját mindig zárt helyen végzi. Hasznos, ha ehhez egy megfelelő várokozási helyiséget is tudnak biztosítani.

A munkavégzés során alakít ki kapcsolatokat, és együttműködik:

- ◆ a páciensekkel,
- ◆ a páciensek hozzátartozóival, családtagokkal,
- ◆ egyéb szakemberekkel: orvos, pszichológus, szociális munkás, gondozó, stb.,
- ◆ pedagógusokkal: óvónők, tanítónők, tanárok, kollégák.

Követelmények

Fizikai megterhelések és egyéb tulajdonságok

A logopédusi munka, a fizikai megterhelést tekintve könnyű munkának minősül. Tevékenysége során a logopédus jellemzően ülő munkát végez, közlekednie csak akkor kell, ha a különböző intézményeket keresi fel.

Az ebben a szakmában dolgozók közeli testi, lelki kapcsolatba kerülnek az ügyfeleikkel. Adott esetben a gyerekekkel, betegekkel, fogyatékosokkal való foglalkozás időnként lelki

feszültséget, stresszt okoz, de ugyanekkor a másokon való segítség, a beszéd nyilvánvaló javulása nagyon sok örömet és elégedettséget jelenthet e szakma művelőinek.

A logopédusi munkakört választó személyek számára kedvező, ha jó empátiás, beleérző tulajdonsággal rendelkeznek, ha tudnak azonosulni mások problémáival. Fontos az is, hogy következetesek és türelmesek legyenek. A jó nyelvi kifejezőképesség, valamint a szociális készség fontos előfeltételei a munkának.

Az iskolai tanulmányok során főleg a szép, tiszta beszédre kell helyezni a hangsúlyt, nem árt, ha a beszédtan, a versmondás területén is tapasztalatokra tesz szert az, aki logopédusként szeretne dolgozni.

A munkavégzést akadályozó korlátok (a „Foglalkozások egészségi tényezői” című kézikönyv szerint)

Kizáró ok, ha a munkavállaló:

- ◆ ép hallást igénylő munka végzésére nem alkalmas,
- ◆ jó beszédképességet igénylő munka végzésére nem alkalmas,
- ◆ fokozott figyelmet igénylő munka végzésére nem alkalmas,
- ◆ együttműködést kívánó munkát nem végezhet,
- ◆ érzelmi megterhelést igénylő munkát nem végezhet.

Korlátozó tényező, ha a munkavállaló:

- ◆ jó látást igénylő munka végzésére nem alkalmas,
- ◆ karok, kezek, ujjak használatát igénylő munkát nem végezhet.

Érdeklődés

Egy adott szakmával való elégedettség nagymértékben függ attól, hogy az a foglalkozás mennyire elégíti ki az egyén szakmai érdeklődését.

A szakértők megállapították, hogy az alább felsorolt 17 érdeklődési kör közül a X-szel jelöltek különösen fontosak ahhoz, hogy valaki meg legyen elégedve a logopédus szakmával:

Szobcsoportban végzett munka	Növényekkel, állatokkal foglalkozni	Emberrel közölt dolgozni	Tűzű erő kerell hozzá	Fornaikkal, vonalakkal végzett munka	Kézi erővel, szerszámokkal végzett munka	Technikai feladatokat ellátni	Iskolában dolgozni	Emberrel segíteni	Elsőbbségi vasúton dolgozni	Tiszta környezetben dolgozni	Cépeket összehasonlítani és javítani	Automata gépekkel dolgozni	Fémekkel dolgozni	Elektronikus készülékekkel dolgozni	Építőiparban dolgozni	Laboratóriumban dolgozni
		X					X		X							

Ezen túlmenően azonban, mivel a logopédus magasan képzett szakember, több olyan tulajdonság, képesség és készség meglétére van szüksége, amelyek elősegítik, hogy ezt a tevékenységet eredményesen végezze. Ezek közül az alábbiakban felsorolunk egy párat:

Nyelvi kifejező készség: világos, tiszta fogalmazás, mind szóban, mind írásban.

Tiszta, érthető beszéd: másokkal való hatékony kommunikáció.

Kapcsolatteremtő készség: felnőttekkel, gyerekekkel való kapcsolat kialakítása, a bizalmuk elnyerése.

Meggyőző erő: mások véleményének, viselkedésének a befolyásolása.

Együttműködési készség: a gyerekekkel, szülőkkel, nagyszülőkkel való közös munka a cél elérése érdekében.

Kreativitás: a beszédjavítás során nap mint nap új, játékos ötletek, feladatok alkalmazása.

Empátia készség: fontos, hogy átérze azokat a feszültségeket, szorongásokat, félelmeket, amiket páciensei vagy azok szülei éreznek.

Szakképzés

A logopédusi munkakör betöltéséhez az érettségit követően, speciális főiskolai végzettséget kell szerezni. Ezt a végzettséget az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolai Karán lehet megszerezni, a gyógypedagógiai szakon.

A gyógypedagógiai tanári szakon az alkalmassági vizsga követelményei között az egészségügyi alkalmasság mellett, beszéd-alkalmassági vizsga is szerepel, melynek célja annak megállapítása, hogy a felvételiző a beszéde alapján alkalmas-e erre a pályára.

A főiskolán a főbb tantárgyak:

- ◆ gyógypedagógiai ismeretek,
- ◆ módszertani ismeretek,
- ◆ pedagógia ismeretek,
- ◆ hallássérültek pedagógiája,
- ◆ látássérültek pedagógiája,
- ◆ értelmileg korlátozottak pedagógiája,
- ◆ logopédia,
- ◆ fejlesztő pedagógia,
- ◆ pszichológia,
- ◆ mentálhigiéné (lelki egészségvédelem),
- ◆ egészséggondozás,
- ◆ etika.

A képzési idő minimum 8 félév, valamint államilag finanszírozott és költségtérítéses forma is van. A képzési létszámot mindig az aktuális évre vonatkozó felvételi tájékoztatók tartalmazzák.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A logopédus foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

A szakma jövőjéről készült tájékoztatás a <http://www.epalya.hu/munka/foglalkozas.php> weblapon érhető el, a foglalkozás megadásával.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal
Felelős kiadó: Piri Károly főigazgató

Készült 2001-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.
A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.